

Pinja Perholehto sd ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteella esitetään lisättäväksi rikoslain 20 lukuun uusi 7 a §, jossa säädettäisiin rangaistavaksi toista esittävän todellisuuspohjaisen tai todenmukaisen kuvan tai kuvatallenteen oikeudeton valmistaminen. Kriminalisointi täydentäisi nykyistä rikoslain 20 luvun 7 §:ää, jossa säädetään rangaistavaksi tällaisen kuvamateriaalin oikeudeton esittäminen ja levittäminen.

PERUSTELUT

Digitaalisen teknologian kehitys, erityisesti tekoälypohjaisten kuvagenerointityökalujen yleistymisen, on mahdollistanut entistä realistisemman kuvamateriaalin tuottamisen henkilöistä ilman heidän suostumustaan. Tällainen toiminta voi aiheuttaa merkittävää haittaa kohteena olevalle henkilölle jo ennen materiaalin mahdollista levittämistä.

Ilmiö on viime vuosina voimistunut ja saanut laajaa huomiota myös kansainvälisesti. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että deepfake-teknologiaa voidaan käyttää myös poliittisten toimijoiden ja vaaliehdoikkaiden häirintään ja mustamaalaamiseen. Tällaisilla teoilla voi olla vaikutuksia paitsi yksilön oikeuksiin myös demokraattisen päätöksenteon edellytyksiin.

Nykyinen rikoslain sääntely kattaa pääasiassa kuvamateriaalin esittämisen ja levittämisen, mutta ei kaikilta osin riittävän selkeästi sen valmistamista. Tämä jättää oikeustilaan aukon tilanteissa, joissa vahingollinen teko tapahtuu jo ennen aineiston levittämistä.

Ehdotetulla muutoksella pyritään selkeyttämään oikeustilaa ja mahdollistamaan puuttuminen vahingolliseen toimintaan jo sen alkuvaiheessa. Lisäksi digitaalisen väkivallan vakavuutta ei kaikilta osin tunnisteta nykyisessä rikosjärjestelmässä, vaikka sen vaikutukset uhrien elämään voivat olla merkittäviä. Valtioneuvoston selvityksessä (2024) on todettu, että tällaiset teot voivat jäädä rikosoikeudellisesti aliarvioituiksi tai käsitellyiksi muina rikoksina, jotka eivät vastaa niiden todellista vakavuutta. Myös kansainvälisesti on ryhdytty vahvistamaan syvääväärennöksiä koskevaa sääntelyä, mikä korostaa tarvetta täsmentää lainsäädäntöä Suomessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Lakialoite LA 10/2026 vp

Ehdotetussa 7 a §:ssä säädettäisiin rangaistavaksi toista seksuaalisesti esittävän kuvamateriaalin oikeudeton valmistaminen. Seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain 20 lukuun esitetään lisättäväksi uusi 7 a §, jossa kriminalisoitaisiin toista seksuaalisesti esittävän todellisuuspohjaisen tai todenmukaisen kuvan tai kuvatallenteen valmistaminen. Pykälän tarkoittaman kuvamateriaalin määritelmien osalta viitattaisiin voimassa olevaan rikoslain 20 luvun 7 §:ään.

Kriminalisointi olisi tarkoitettu erityisesti torjumaan tekoälypohjaisten kuvageneraattoreiden tai niitä vastaavien työkalujen avulla valmistettujen valokuvaa erehdyttävästi muistuttavien kuvien ja kuvatallenteiden valmistamista. Se pitäisi sisällään kuitenkin myös todellisuuspohjaisten kuvien oikeudettoman valmistamisen, mikä käytännössä tarkoittaa valokuvien ottamista tai liikkuvan kuvan tallentamista. Tältä osin kriminalisointi olisi eräissä tilanteissa päällekkäinen myös rikoslain voimassa olevan salakatselua koskevan kriminalisoinnin sekä mahdollisesti seksuaalista kajoamista ja seksuaalista ahdistelua koskevien kriminalisointien kanssa. Se kuitenkin kattaisi myös sellaiset tilanteet, joissa kuvamateriaalia oikeudettomasti otettaisiin paikassa, joka ei ole salakatselua koskevan kriminalisoinnin edellyttämällä tavalla kotirauhan piirissä tai yleisöltä suljettu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rikoslain (39/1889) 20 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

20 luku

Seksuaalirikoksista

7 a §

Seksuaalisen kuvan luvaton valmistaminen

Joka oikeudettomasti valmistaa edellä 7 §:ssä tarkoitetun toista seksuaalisesti esittävän todellisuuspohjaisen tai todenmukaisen kuvan tai kuvatallenteen siten, että teko loukkaa olennaisesti tämän seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava *seksuaalisen kuvan luvottomasta valmistamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 10/2026 vp

Helsingissä 20.3.2026

Pinja Perholehto sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Johan Kvarnström sd
Tuula Väätäinen sd
Tytti Tuppurainen sd
Suna Kymäläinen sd
Timo Harakka sd
Matias Mäkynen sd
Paula Werning sd
Pia Viitanen sd
Lauri Lyly sd
Niina Malm sd
Lotta Hamari sd
Aki Lindén sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Juha Hänninen kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Vesa Kallio kesk
Hanna Kosonen kesk
Eeva Kalli kesk
Pia Lohikoski vas
Tiina Elo vihr